

A

a partire da qc/qn | począwszy od czegoś/kogoś

a base di frutta | owocowy

a bordo di qc | na pokładzie czegoś, w jakimś środku transportu

a braccia aperte | z otwartymi ramionami

a cielo aperto | pod gołym niebem

a differenza di qc/qn | w odróżnieniu od czegoś/kogoś

a distanza | na odległość

a mani nude | gołymi rękoma

a partire da qc/qn | począwszy od czegoś/kogoś

a patto che [+congiuntivo] | pod warunkiem, że

a punta ricurva | o zakrzywionym ostrzu

a seconda di qc | w zależności od czegoś

a vicenda | nawzajem

a voce alta | na głos, głośno

a volte | czasem

a.C. (avanti Cristo) | *dosł.* przed Chrystusem, też p.n.e. (przed naszą erą)

abbagliato | olśniony, zachwycony, też: oślepiiony

abbandonare qc/qn | porzucać, opuszczać coś/kogoś

abbandonato | opuszczony

abbellire qc/qn (io abbellisco) | upiększać, ozdabiać coś/kogoś

abbrustolarsi al sole | *dosł.* przypiekać się na słońcu

abituato a qc/qn/fare qc | przyzwyczajony do czegoś/kogoś/robienia czegoś

accaldato | zgrzany

accedere a qc (p. pass. acceduto, ma si usa raramente nei tempi composti, p. remoto io accedetti, tu accedesti) | mieć dostęp do czegoś, dostawać się gdzieś

accelerare | przyspieszać

accidentale | przypadkowy

accolto | przyjęty

accompagnare qn | towarzyszyć komuś

accorgersi di qc/qn (p. pass. accorto, p. remoto io mi accorsi, tu ti accorgesti) | orientować się, zdawać sobie sprawę z czegoś/kogoś

accorrere (aus. essere, p. pass. accorso, p. remoto io accorsi, tu accorresti) | przybywać, śpieszyć

accusare qn di qc | oskarżać kogoś o coś

acquistare qc a/per qn | kupować coś komuś

adagiare qc/qn | układać, kłaść coś/kogoś

adattarsi a qc/qn | przystosowywać się do czegoś/kogoś

adatto a/per qc/qn/fare qc | odpowiedni do czegoś/dla kogoś/do robienia czegoś

afferrare qc/qn | łąpać coś/kogoś

affidarsi a qc/qn | polegać na czymś/kimś

affollatissimo | bardzo zatłoczony

afoso | duszny

aggiunto a qc | dodany do czegoś

al di fuori di qc | poza czymś

al meglio | jak najlepiej

al pari di qc/qn | na równi z czymś/ kimś

al sugo di qc | w sosie z czegoś

alberato | porośnięty drzewami

alberato | zadrzewiony

all'epoca | wtedy, wówczas

all'estero | za granicą

all'improvviso | nagle, zniemacka

all'interno di qc | wewnątrz, w środku czegoś

alla ricerca di qc/qn | w poszukiwaniu czegoś/kogoś

almeno | przynajmniej

ambientato | osadzony

ammirare qc/qn | podziwiać coś/kogoś

ammorbidire qc (io ammorbidisco) | zmiękczać coś

andare all'avventura | dać się ponieść, szukać przygód

antesignano | nowatorski, pionierski

apparecchiare per qn | nakrywać do stołu dla kogoś

apparentemente | z pozoru

appartenenti a qc/qn | należący do czegoś/kogoś

appartenere a qc/qn (io appartengo, p. remoto io appartenni, tu appartenesti) | należeć do czegoś/kogoś

apporre qc (io appongo, p. pass. apposto, p. remoto io apposi, tu apponesti) | nanosić coś

approfitfare di qc | korzystać z czegoś

approfondire qc (io approfondisco) | zgłębiać coś

arrendersi (p. pass. arreso, p. remoto io mi arresi, tu ti arrendesti) | poddawać się

arricchirsi di qc/qn | wzbogacić się o coś/kogoś

aspettarsi qc | spodziewać się czegoś

assaggiare qc | próbować, smakować czegoś

assaporare l'atmosfera di qc | czuć atmosferę czegoś

assegnare qc a qc/qn | przyznawać coś czemuś/komuś

assegnare un nome a qc/qn | nadawać czemuś nazwę/komuś imię

assumersi l'impegno di fare qc (p. pass. assunto, p. remoto io mi assunsi, tu ti assumesti) | zobowiązywać się do zrobienia czegoś

attorno | dookoła

attribuire qc a qc/qn (io attribuisco) | przypisywać coś czemuś/komuś

attuare qc | realizować coś

avere in mente di fare qc | chcieć, zamierzać coś zrobić

avvincente | ciekawy, zajmujący

B

benefico per qc/qn | korzystny, dobroczynny dla czegoś/kogoś

bisogna fare qc | należy, trzeba coś zrobić

brevettare qc | opatentować coś

C

camminare | chodzić, spacerować

capitare a qn di fare qc | zdarzyć się komuś coś zrobić

celebre | słynny

cenare | jeść kolację

circondare qc/qn | otaczać coś/kogoś

cocente | palący

cogliere l'occasione per fare qc (io colgo, p. prossimo colto, p. remoto io colsi, tu cogliesti) | korzystać z okazji, żeby coś zrobić

cogliere la palla al balzo (p. pass. colto, p. remoto io colsi, tu cogliesti) | chwycić okazję

coinvolgere qn in qc (p. pass. coinvolto, p. remoto io coinvolsi, tu coinvolgesti) | wciągać, angażować kogoś w coś

coinvolto in qc | zaangażowany w coś

colpire qc/qn (io colpisco) | uderzać coś/kogoś

combattere contro qc/qn | walczyć z czymś/kimś

combinare qc con qc | łączyć coś z czymś

commuovere qn (p. pass. commosso, p. remoto io commossi, tu commuovesti) | wzruszać kogoś

comunemente | powszechnie

concedersi qc (p. pass. concesso, p. remoto io mi concessi, tu ti

concedesti) | pozwalać sobie na coś, zafundować sobie coś

condannare qn | skazywać kogoś

condannato a qc | skazany na coś

conferire qc a qn (io conferisco) | przyznawać coś komuś (np. nagrodę)

confermare qc | potwierdzać coś

conquistare qc/qn | podbijać, zdobywać coś/kogoś

consentire a qn di fare qc | pozwalać komuś na zrobienie czegoś

considerarsi qc/qn [+ nome / aggettivo] | uważać się za coś/kogoś, za jakiegoś/-ąś

considerato qc/qn | uważany za coś/kogoś

consigliare qc a qn / a qn di fare qc | radzić komuś coś/komuś robienie czegoś

consono a qc | zgodny z czymś, pasujący, adekwatny do czegoś

contenente qc/qn | zawierający coś/kogoś

contraddittorio | niespójny, sprzeczny

contribuire a qc (io contribuisco) | przyczyniać się do czegoś, mieć wkład w coś

conveniente | korzystny

cosiddetto | tak zwany

costeggiare qc | ciągnąć się wzdłuż czegoś

costellato da qc/qn | ustaty, usiany czymś/kimś

costituire qc (io costituisco) | stanowić coś

cupo | ciemny

curare qc/qn | troszczyć się o coś/kogoś

D

d.C. (dopo Cristo) | *dosł.* po Chrystusie, *też:* n.e. (naszej ery)

d'altro canto | z drugiej strony

d'oro | złoty

da parte di qn | od kogoś

da un lato..., dall'altro... | z jednej strony..., z drugiej...

dalla sagoma ad U | w kształcie litery U

dare inizio a qc | dawać początek czemuś

dare modo a qn di fare qc | dawać możliwość komuś na zrobienie czegoś

dare un contributo a qc | przyczyniać się do czegoś

derivare da qc/qn | pochodzić od czegoś/kogoś

descrivere qc/qn a parole (p. pass. descritto, p. remoto io descrissi, tu descrivesti) | opisywać coś/kogoś słowami

descrivere qc/qn a qn (p. pass. descritto, p. remoto io descrissi, tu descrivesti) | opisywać coś/kogoś komuś

descriversi (p. pass. descritto, p. remoto io descrissi, tu descrivesti) | opisywać siebie samego

destinato a qc/qn | przeznaczony na coś/dla kogoś

di fondamentale importanza | o kluczowym znaczeniu

di interesse comune | będący przedmiotem wspólnego zainteresowania

di ogni specie | wszelkiego rodzaju

di origini [+aggettivo] | jakiegoś pochodzenia

di recente | ostatnio

di uso comune | powszechnie używany

dibattere su qc | dyskutować na jakiś temat

dichiararsi colpevole di qc | przyznawać się do winy, popełnienia jakiegoś przestępstwa

difendere qc/qn da qc/qn (p. pass. difeso, p. remoto io difesi, tu difendesti) | chronić, bronić coś/kogoś przed czymś/kimś

differenziarsi da qc/qn | odróżniać się od czegoś/kogoś

diffondersi (p. pass. **diffuso**, p. remoto **io mi diffusi**, tu **ti diffondesti**) | rozpowszechniać się, rozprzestrzeniać się

dimenticarsi di qc/qn/di fare qc | zapominać o czymś/kimś/zrobieniu czegoś

dimenticato | zapomniany

dipendere da qc/qn | zależeć od czegoś/kogoś

disidratarsi | odwodnić się

dissetante | gaszący pragnienie

dissoluto | lubieżny, rozpasany

distinguersi per qc (p. pass. **distinto**, p. remoto **io mi distinsi**, tu **ti distinguesti**) | wyróżniać się czymś

diventare qc/qn (aus. **essere**) | stawać się czymś/kimś

donare qc a qn | dawać, podarowywać coś komuś

durante [+ nome] | podczas czegoś

eccellente | wspaniały, wybitny

egizio | egipski, dotyczący starożytnego Egiptu

E

elevato | wysoki

entrambi (f. pl. **entrambe**) | oba, oboje, obydwaj

eponimo | tytułowy

ppure | jednak

esclusivamente | wyłącznie

eseguito con qc | wykonany w jakiś sposób, czymś

esistere | istnieć

esposto | wystawiony

esprimere qc (p. pass. **espresso**, p. remoto **io espressi**, tu **esprimesti**) | wyrażać coś

essere a capo di qc/qn | przewodniczyć, stać na czele czegoś/kogoś

essere ai primi ferri | być nowicjuszem, początkującym, stawiać pierwsze kroki

essere all'avanguardia | przodować, zajmować wiodącą pozycję

essere in agguato | czyhać, czaić się

essere merito di qn | być czyjąś zastugą

(essere) in procinto di qc/di fare qc | właśnie zamierzać coś zrobić, szykować się, żeby coś zrobić

essiccato | suszony

estendersi (p. pass. **esteso**, p. remoto **io mi estesi**, tu **ti estendesti**) | rozciągać się

estenuante | wyczerpujący

evitare qc/qn/di fare qc | unikać czegoś/kogoś/robienia czegoś

F

fabbricare qc | produkować coś

familiare | znany

famoso | słynny, sławny

far circolare qc | rozpowszechniać, szerzyć coś

far parte di qc | być częścią, wchodzić w skład czegoś

fare al caso di qn | w sam raz dla kogoś

fare la tinta a qn | farbować komuś włosy

farsi largo fra qc/qn | przepychać się pomiędzy czymś/kimś

fastidioso | wkurzający, denerwujący

fatta eccezione | za wyjątkiem

fedele a qc/qn | wierny czemuś/komuś

fermarsi | zatrzymywać się

fermo a fare qc | stojący w miejscu i robiący coś

fertile | żyzny

fino al midollo | całkowicie, do głębi, *dosł.* do szpiku kości

firmato | podpisany

fondare qc | zakładać coś (np. miasto, firmę, zespół)

fornire qc a qn (io **fornisco**) | dostarczać coś/komuś

frequentato | uczęszczany

friggersi (p. pass. **fritto**, p. remoto **io mi frissi**, tu **ti frigesti**) | smażyć się

frizzante | gazowany

funesto | fatalny, posępny

funzionante | działający

G

generare dipendenza | prowadzić do uzależnienia

gestito da qc/qn | kierowany, zarządzany przez coś/kogoś

giordano | jordański

giudicare qc/qn | oceniać coś/kogoś

gli alti e bassi | wzloty i upadki

godersi qc/qn | cieszyć się, rozkoszować się czymś/kimś

grazie a qc/qn | dzięki czemuś/komuś

guardare in faccia qn | spoglądać komuś w twarz

guardarsi intorno | rozglądać się

guidato da qc | *dosł.* prowadzony, kierowany przez coś/kogoś

gustarsi qc | rozkoszować się czymś

gustoso | smakowity, smaczny

I

i Borboni | Burbonowie

i bucatini | makaron przypominający spaghetti, z dziurką w środku, typowy dla Rzymu

i ferri circolari | okrągłe druty

i ferri da maglia | druty

i fondi (con questo significato solo pl.) | środki pieniężne, fundusze

i giorni d'oggi | dzisiejsze czasy

i pansoti | uszka nadziewane, typowe dla Ligurii

i vigili del fuoco | straż pożarna

ideare qc | wymyślać coś

il babà (pl. i babà) | typowe dla Neapolu, nieduże ciastko w kształcie grzyba nasączone rumem

il battesimo | chrzest

il Bel Paese | określenie używane w odniesieniu do Włoch

il biglietto d'ingresso | bilet wstępu

il binario | peron

il boato | huk

il borgo (pl. i borghi) | miasteczko

il brevetto | patent

il calciatore (f. la calciatrice) | piłkarz/-rka

il calore | ciepło

il cambiamento | zmiana

il cannocchiale | teleskop

il capo | głowa

il capolavoro | arcydzieło

il cappello | czapka, beret

il carcere | więzienie

il caso | przypadek

il centrino | serweta, serwetka

il centrotavola (pl. i centritavola) | ozdoba na środek stołu

il cimitero | cmentarz

il cittadino (f. la cittadina) | mieszkaniec/-nka, też: obywatel/-ka

il color sabbia | piaskowy kolor

il compito | zadanie

il cono gelato | rożek, lód w rożku

il consiglio (pl. i consigli) | rada

il contenitore | pojemnik

il convento | klasztor

il copricapo (pl. i copricapi) | nakrycie głowy

il copriletto (pl. i copriletto/ i copriletti) | narzuta na łóżko

il corno | róg

il corpo | ciało

il corredo | wyprawa ślubna

il cotone | bawełna

il crimine | przestępstwo

il cumulo di qc | stos, sarta czegoś

il cunicolo | tunel, korytarz

il cuoco (pl. i cuochi) | kucharz

il decennio (pl. i decenni) | dziesięciolecie, ok. dziesięć lat

il disegno | rysunek

il dispositivo | urządzenie

il dito (pl. le dita) | palec

il dolce | ciasto, ciastko

il dolore | ból

il dopoguerra | okres powojenny

il familiare | członek rodziny

il fasto | przepych

il fattore | czynnik

il favore | przysługa

il ferito | ranny

il Ferragosto | 15 sierpnia, Święto Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

il filato | nić, włóczka

il filet | siatkowa technika szydełkowania

il fiocco (pl. i fiocchi) | kokarda

il foglietto | karteczką, bilecik

il fondatore (f. la fondatrice) | założyciel/-ka

il fortunato | szczęśliwiec

il frate | zakonnik, brat

il friulano | mieszkaniec geograficznego regionu Friuli

il fumo | dym

il gemito | jęk

il genio | geniusz

il golfo | zatoka

il gomito | kłębek

il governo | rząd

il gravicembalo | klawesyn

il grido (pl. le grida) | krzyk

il guanto | rękawiczka

il lavoro in tondo | robótka na okrągło

il legno | drewno

il letterato | pisarz, literat

il linguaggio (pl. i linguaggi) | język, mowa

il lungomare | deptak nad brzegiem morza

il maestro di qc | mistrz czegoś

il maglione | sweter

il mandante | zleceniodawca

il mantello | płaszcz

il marchingegno | urządzenie, wynalazek

il mattone | cegła

il membro | członek

il merletto | koronka

il mezzo pubblico | publiczny środek transportu

il Mezzogiorno | Włochy południowe

il Ministero dei beni e delle attività culturali e del turismo | Ministerstwo Kultury i Turystyki

il mistero | tajemnica

il morto | osoba zmarła

il motore a combustione interna | silnik o spalaniu wewnętrznym

il motore a scoppio | silnik spalinowy

il movente | motyw (zbrodni)

il Movimento 5 Stelle | dosł. Ruch 5 Gwiazd, włoska partia polityczna

il movimento | ruch

il nemico | wróg

il palco (pl. i palchi) | scena

il paracadute | spadochron

il paramento | ornat, szata liturgiczna

il parrucchiere (f. la parrucchiera) | fryzjer/-ka

il partito | partia polityczna

il passare del tempo | upływ czasu

il passo | krok

il pelucco (pl. i pelucchi) | kłaczek, nitka

il percorso verso qc | droga w jakimś kierunku

il periodo lavorativo | okres pracy

il periodo | okres

il pesce stocco alla messinese | danie na bazie solonego i suszonego dorsza

il pezzo | kawałek

il piacere di fare qc | przyjemność z robienia czegoś

il piacere di qc/fare qc | przyjemność czegoś/robienia czegoś

il pianoforte | fortepian

il pianto | płacz

il pizzo | koronka

il polmone | płuco

il popolo | naród

il pregiudicato | recydywista

il premio (pl. i premi) | nagroda

il presepe (il presepio) | szopka bożonarodzeniowa

il principe | książę

il protagonista (f. la protagonista, m.pl i protagonisti, f.pl. le protagoniste) | bohater/-ka

il proverbio (pl. i proverbi) | przysłowie

il Pulcinella | Poliszynel

il purgatorio | czyściec

il quartiere | dzielnica

il Quattrocento | XV wiek

il racconto | opowiadanie

il raggio di azione | zakres

il re (pl. i re) | król

il reato | przestępstwo, zbrodnia

il reattore nucleare | reaktor jądrowy

il regno dei cieli | królestwo niebieskie

il reperto | odkrycie, znalezisko

il riconoscimento | uznanie, nagroda

il rifugio (pl. i rifugi) | schron, też: schronienie

il Rinascimento | Odrodzenie

il rione | dzielnica

il riposo | odpoczynek

il risparmio | oszczędność

il romanzo | powieść

il rum fantasia | tańszy odpowiednik rumu, na który składa się alkohol, cukier i karmel, aromatyzowany prawdziwym rumem, używany do ciast

il rumore | hałas

il saltimbocca alla romana | eskalopki cięte przykryte plasterkiem szynki parmeńskiej i szafwii, obtoczone w mące, smażone i duszone w białym winie

il sangue | krew

il sequestro | porwanie

il silenzio | cisza, milczenie

il soccorritore (f. la soccorritrice) | ratownik/-czka

il soggiorno | pobyt

il sogno nel cassetto | ukryte marzenie

il sopravvissuto (f. la sopravvissuta) | ocalały/-a

il sottosuolo | podziemie

il suggerimento | podpowiedź, rada

il tempo morto | *dosł.* martwy czas

il tentativo di qc/fare qc | próba czegoś/robienia czegoś

il tufo | tuf, rodzaj skały osadowej

il vantaggio (pl. i vantaggi) | zaleta

il vestitino | ubranko

il viale | aleja

il viavai | krzątania, ruch

il vincitore (f. la vincitrice) | zwycięzca/-czyni

il visitatore (f. la visitatrice) | odwiedzający/-a, gość

il viso | twarz

il vizio (pl. i vizi) | przywara, wada, nałóg, grzech

il/la colpevole | winowajca/-czyni

il/la connazionale (pl. i/le connazionali) | rodak/-czka

il/la parente (pl. i/le parenti) | krewny/-a

il/la partecipante | uczestnik/-czka

il/la rappresentante di qc/qn (m/f) | przedstawiciel/-ka czegoś/kogoś

illuminato | oświetlony

immortale | nieśmiertelny

impaziente | niecierpliwy

impazzire | oszaleć

impegnarsi a fare qc | angażować się w robienie czegoś

imposto da qc/qn | narzucony przez coś/kogoś

impressionante | zdumiewający, imponujący

in ambito [+ aggettivo] | w zakresie czegoś, w jakiejś dziedzinie

in anticipo | z góry, zawczasu

in arte | pseudonim artystyczny

in caso di qc | w razie czegoś

in cerca di qc/qn | w poszukiwaniu czegoś/kogoś

in cima | na szczycie

in cooperazione con qc/qn | we współpracy z czymś/kimś

in fondo a qc | w głębi, na końcu czegoś

in linea di massima | ogólnie rzecz biorąc, z zasady

in nome di qc | w imię czegoś

in onore di qc/qn | na cześć czegoś/kogoś

in primo luogo | w pierwszej kolejności

in quanto [+ aggettivo] | ponieważ

in quanto | zważywszy na fakt, że

in seguito a qc | po czymś, w następstwie czegoś

in seguito | następnie

inaspettato | nieoczekiwany

incentrarsi su qc/qn | skupiać się, koncentrować się na czymś/kimś

incomprensibile | niezrozumiały

inconfondibile | charakterystyczny, wyjątkowy, niepowtarzalny

indicare qc/qn | wskazywać (na) coś/kogoś

indicare qc/qn | wskazywać coś/kogoś

indipendente da qc/qn | niezależny od czegoś/kogoś

indossare qc | ubierać coś, wkładać coś na siebie

indossare qc | wkładać coś (o ubraniu, butach), *też*: mieć coś na sobie

inizialmente | początkowo

innanzitutto | przede wszystkim

innervosito da qc/qn | zdenerwowany, rozdrażniony czymś/przez kogoś

innocente | niewinny

inseguire il sogno | podążać za marzeniem

insieme a qc/qn | razem z czymś/kimś

insolito | niezwykły, nietuzinkowy

insopportabile | nie do zniesienia

instancabile | niezmordowany

intero | cały

intraprendere qc (p. pass. intrapreso, p. remoto io intrapresi, tu intraprendesti) | podejmować coś

intravedere qc/qn (p. pass. intravisto, p. remoto io intravidi, tu intravedesti) | dojrzeć, zobaczyć, dostrzegać coś/kogoś

introvabile | niedostępny, nieosiągalny, *dost.* niemożliwy do znalezienia

inventato da qn | wymyślony, wynaleziony przez kogoś

irrigidirsi (io mi irrigidisco) | drętwieć, sztywnieć

irrisolto | nierozwiązany

L

l'abitabilità (f.) | mieszkalność

l'abitante (m/f, pl. gli/le abitanti) | mieszkaniec/-ka

l'abitazione (f.) | lokum, mieszkanie

l'accesso a qc | dostęp do czegoś

l'accordo | porozumienie

l'acquisto di qc | zakup czegoś

l'adolescente (m/f) | nastolatek/-ka

l'ala (pl. le ali) | skrzydło

l'alba | świt

l'aldilà | zaświaty

l'alta stagione (f.) | szczyt sezonu

l'amatriciana | sos do makaronu zrobiony na bazie pomidorów, policzka wieprzowego (*guanciale*) i sera owczego

l'ambiente | środowisko

l'ampliamento di qc | poszerzenie, powiększenie czegoś

l'angolo | kąt, zakątek

l'anima in pena | pokutująca dusza

l'anima | dusza

l'antichità | starożytność

l'apertura di qc | otwarcie czegoś

l'apparecchio (pl. gli apparecchi) | urządzenie, aparat

l'arancino | tradycyjny sycylijski nadziewany krokiet ryżowy

l'area | obszar

l'arma (pl. le armi) | broń

l'arnese (m.) | narzędzie

l'arte di arrangiarsi | sztuka radzenia sobie

l'artigianato | rzemiosło

l'artigiano | rzemieślnik

l'asciugamano | ręcznik

l'asilo | przedszkole

l'assassinio (pl. gli assassini) | morderstwo

l'assedio (pl. gli assedi) | oblężenie

l'associazione (f.) | stowarzyszenie

l'astuzia | przebiegłość, spryt

l'attentato | zamach

l'attesa | oczekiwanie

l'attimo | chwila, moment

l'automobile (f.) | samochód

l'avorio | kość słoniowa

l'azienda | firma

l'ebreo | Żyd

l'edicola religiosa | kapliczka

l'edificio (pl. gli edifici) | budynek

l'ente (f.) | instytucja

l'entroterra | obszary w głębi lądu

l'esercito | wojsko

l'esplosivo | materiał wybuchowy

l'esponente (m/f) | przedstawiciel/-ka

l'estremità (pl. le estremità) di qc | zakończenie, czubek, kraniec czegoś

l'età adulta | dojrzałość, dorosłość

l'evidenziatore | zakreślacz

l'ideatore (f. l'ideatrice) | pomysłodawca/-czyni

l'imputato | oskarżony

l'indagine | śledztwo

l'indumento | ubranie

l'ingresso | wejście

l'intonaco | tynk, otynkowanie

l'inventore (f. l'inventrice) | wynalazca/-czyni

l'invenzione (f.) | wynalazek

l'invenzione di qc | wynalezienie czegoś

l'ipogeo | hypogeum, pomieszczenie podziemne pełniące funkcję grobowca lub miejsca kultu

l'itinerario (pl. gli itinerari) | trasa

l'obiettivo (anche: l'obbiettivo) | cel

l'obitorio (pl. gli obitori) | kościelnia

l'oblio | zapomnienie

l'OLP (l'Organizzazione per la Liberazione della Palestina) | OWP (Organizacja Wyzwolenia Palestyny)

l'ombrellone (m.) | parasol plażowy

l'omicidio di qn | zabójstwo kogoś

l'opera d'arte (pl. le opere d'arte) | dzieło sztuki

l'opera | dzieło

l'opportunità (pl. le opportunità) | okazja

l'orda | horda, banda

l'ordigno | ładunek wybuchowy, bomba

l'ordine domenicano | zakon dominikanów

l'orologio (pl. gli orologi) | zegar

l'osso (in questo significato pl. gli ossi) | kość

l'ostacolo | przeszkoda

l'ufficiale | oficer

l'umanità | ludzkość

l'uncinetto | szydełko

la bambola | lalka

la bandiera | flaga

la bevanda | napój

la bibita | napój

la bomboniera | pudełko na cukierki, stodycze

la brezza | bryza

la bugnatura | boniowanie, sposób wykończenia elewacji

la camera matrimoniale | sypialnia małżeńska

la cantina | piwnica

la cartina | mapa

la cava | kamieniołom

la cerchia di qc/qn | krąg, koło, grono czegoś/kogoś

la cervicale | kręgi szyjne, kark

la cicatrice | blizna

la cima | cielęcina nadziewana warzywami, mięsem i serem, danie typowe dla Ligurii, a w szczególności Genui

la ciotola | miska

la coda | kolejka

la collettività (le collettività) | wspólnota

la collinetta | pagórek, górką

la commozione | wzruszenie

la comunità (pl. le comunità) | społeczność

la condanna | skazanie

la cooperativa | spółdzielnia

la corsa contro il tempo | wyścig z czasem

la corte | dwór

la costa | wybrzeże

la credenza | wierzenie

la debolezza | słabość

la deposizione | zeznanie

la diffusione di qc | rozpowszechnienie, upowszechnienie czegoś

la dimensione | rozmiar

la dritta | wskazówka

la festa di laurea | przyjęcie z okazji ukończenia studiów, obrony pracy dyplomowej, magisterskiej, itp.

la fila | kolejka

la fine di qc | koniec czegoś

la folla | tłum

la fonte | źródło

la foresteria | kwatera gościnnie

la gioia | radość

la giovinezza | młodość

la grazia | łaska

la guarigione | wyzdrowienie

la guida | przewodnik

la lacrima | łza

la lana | wełna

la leva | dźwignia

la località (pl. le località) | miejscowość

la macchina da scrivere | maszyna do pisania

la mancanza di qc | brak czegoś

la maschera | maska

la meta | cel, meta

la metà | połowa

la moka (pl. le moka) | kawiarka

la noce | orzech

la nota | nuta

la notte dei tempi | zamierzczłe czasy, zaranie dziejów

la pace | spokój

la parte | część

la paternità | ojcostwo

la pena di morte | kara śmierci

la penisola | półwysep

la piaga (pl. le piaghe) | plaga, utrapienie

la pianta | roślina

la pila elettrica | bateria elektryczna

la protezione da qc/qn | ochrona przed czymś/kimś

la prova schiacciante contro di qn | niezbity dowód przeciwko komuś

la ragione | rozum

la regina | królowa

la rete | sieć

la ricchezza | bogactwo

la risata | śmiech

la risolutezza | wytrwałość, zaparcie

la rivista | czasopismo

la rivolta | powstanie

la rotellina | kółko

la ruvidità (pl. le ruvidità) | szorstkość, nierówność

la sala d'attesa | poczekalnia

la sarda | sardyńka

la scelta | wybór

la sciarpa | szalik

la scoperta | odkrycie

la sensazione | uczucie

la sentenza definitiva | wyrok ostateczny

la seta | jedwab

la soluzione | rozwiązanie

la speranza | nadzieja

la stella | gwiazda

la strage | rzeź

la strega (pl. le streghe) | czarownice

la suora | siostra zakonna

la superstizione | przesąd

la teca | relikwiarz

la tendina | firanka

la terminazione di qc | zakończenie, czubek, kraniec czegoś

la tomba | grób
la torretta | wieżyczka
la tovaglia | obrus
la traccia (pl. le tracce) | ślad
la trattoria | gospoda
la trina | koronka
la valigetta | walizeczka
la vasca idromassaggio (pl. le vasche idromassaggio) | wanna z hydromasażem
la vendetta | zemsta
la verità processuale | prawda proceduralna, formalna
la via di fuga | droga ucieczki, też: droga ewakuacyjna
la via | ulica
la vicenda | zdarzenie, wydarzenie, też: bieg wydarzeń, historia
la vittima di qc | ofiara czegoś
la vivacità | żywość, żywotność
la voce | głos
la voglia di qc/qn/fare qc | chęć, ochota na coś/kogoś/żeby coś zrobić
la zampetta | łąпка
lasciare qn indifferente | pozostawiać kogoś obojętnym
lasciare un segno | pozostawiać znak
lasciarsi abbracciare da qc/qn | dawać się obejmować czemuś/komuś, pozwolić się otoczyć czymś
lasciarsi guidare da qc/qn | dać się pokierować, poprowadzić czemuś/komuś
le calze (pl.) | rajstopy
le macerie (pl.) | gruzy
le trofie | typowy liguryjski makaron
legato a qc/qn | związany z czymś/kimś
legato sentimentalmente a qc/qn | związany uczuciowo z czymś/kimś
letteralmente | dosłownie
liscio | gładki
lo sciopero | strajk
lo scopo | cel
lo scoppio (pl. gli scoppi) | wybuch

lo spazio per qc/qn | miejsce, przestrzeń na coś/dla kogoś
lo spazio sgombro | wolna przestrzeń
lo stabilimento balneare | ośrodek kąpieliskowy
lo Stivale | *dosł.* kozak, określenie używane w odniesieniu do Włoch
lo straniero | obcokrajowiec
lo studioso | naukowiec
lo sviluppo | rozwój
lontano da qc/qn | z dala od czegoś/kogoś
lungo la strada | po drodze
lungo qc | wzdłuż czegoś

M

mancare (con questo significato aus. essere) | brakować
marino | morski
meritare una visita | być godnym odwiedzenia
meritato | zasłużony
mettercela tutta per fare qc (p. pass. messo, p. remoto io ce la misi, tu ce la mettesti) | dawać z siebie wszystko, żeby coś zrobić
mettere in risalto qc (p. pass. messo, p. remoto io misi, tu mettesti) | podkreślać coś, zwracać szczególną uwagę na coś
mettere qc in luce (p. pass. messo, p. remoto io misi, tu mettesti) | ujawniać coś, też: eksponować, uwypuklać coś
mettere via qc (p. pass. messo, p. remoto io misi, tu mettesti) | odkładać coś
mettersi a fare qc (p. pass. messo, p. remoto io mi misi, tu ti mettesti) | zabierać się do robienia czegoś, zaczynać coś
migliorare qc | ulepszać, poprawiać coś
minuscolo | malutki, malusieńki
miracoloso | cudowny, który czyni cuda

mirare a qc/fare qc | mieć na celu coś/robienie czegoś, dążyć do czegoś/robienia czegoś
mischiare qc con/e qc | mieszać coś z czymś
mischiarsi | mieszać się
mobile | ruchomy
moderno | współczesny
morbido | miękki
mozzafiato | zapierający dech w piersiach
muovere i primi passi (p. pass. mosso, p. remoto io mossi, tu muovesti) | ruszać, stawiać pierwsze kroki

N

nascosto | ukryty
nel corso di qc | na przestrzeni czegoś
nel tentativo di fare qc | starając się, aby coś zrobić
nell'ambito di qc | w zakresie czegoś
nella maggioranza dei casi | w większości przypadków
non cavarsela granché con qc (aus. essere) | radzić sobie słabo z czymś
non trascurabile | istotny, którego nie należy lekceważyć
nonché | a także
nonostante [+ congiuntivo] | chociaż
nonostante qc | pomimo czegoś
noto | znany
notturmo | nocny
Nuclei Armati Rivoluzionari (NAR) | Zbrojne Komórki Rewolucyjne, włoska organizacja terrorystyczna
numeroso | liczny
nutrire qc per qc/qn | żywić coś do czegoś/kogoś

O

o meno | lub nie

occhio a qc/qn | uwaga na coś/kogoś

oramai | już

ordinare qc | zamawiać coś

ormai | już

ornamentale | ozdobny

ornato da qc/qn | zdobiony czymś/
przez kogoś

ospitare qc/qn | gościć coś/kogoś

**ottenere qc da qc/qn (io ottengo,
p.pass. ottenuto, p. remoto
io ottenni, tu ottenesti)** |
otrzymywać, uzyskiwać coś
z czegoś/od kogoś

ovviamente | oczywiście

ovvio | oczywisty

P

parlante | mówiący, gadający

partire da qc/qn | zaczynać
od czegoś/kogoś

**passare alla storia come qc/
qn (in questo significato aus.
essere)** | przechodzić do historii
jako coś/ktoś

paziente | cierpliwy

peggiore | najgorszy

per di più | co więcej

per la sorpresa di qn |
ku zaskoczeniu kogoś

per richiesta di qn | na czyjeś
życzenie

perché [+ congiuntivo] | żeby, aby

**perdersi qc (p. pass. perso,
p. remoto io mi persi, tu ti
perdesti)** | przegapić coś

pericoloso | niebezpieczny

**permettere a qn di fare qc (p.pass.
permesso, p. remoto io permisji,
tu permettesti)** | pozwalać komuś
na robienie czegoś

persino | nawet

perso | zagubiony

piacevole | przyjemny

pian piano | powoli

pianificare qc | planować coś

Piedigrotta | dzielnica Neapolu

più precisamente | dokładniej

portare a qc | doprowadzać
do czegoś

pranzare | jeść obiad

precedente | poprzedni

precipitarsi a fare qc | rzucać się,
śpieszyć się, żeby coś zrobić

premiare qc/qn | nagradzać
coś/kogoś

premiato con qc | nagrodzony
czymś

**prendere parte a qc (p. pass.
preso, p. remoto io presi, tu
prendesti)** | brać udział w czymś

**prendere vita (p. pass. preso,
p. remoto io presi, tu prendesti)** |
powstawać, rodzić się

presto | wcześniej

prevalentemente | przeważnie,
głównie

**prevedere qc (p. pass. previsto, p.
remoto io prevedi, tu prevedesti)** |
przewidywać coś

prima che [+congiuntivo] | zanim

privo di qc/qn | pozbawiony
czegoś/kogoś

profondamente | głęboko

proibito da qc/qn | zabroniony,
zakazany przez coś/kogoś

promosso da qc/qn | promowany,
wspierany przez coś/kogoś

proseguire | kontynuować

**proteggere da qc/qn (p. pass.
protetto, p. remoto io protessi,
tu proteggesti)** | chronić przed
czymś/kimś

Q

qc stronca la voce a qn | komuś
łamię się głós z jakiegoś powodu

quadrare | pasować, zgadzać się,
grać

quieto | cichy, spokojny

R

**racchiudere (p. pass. racchiuso,
p. remoto io racchiusi, tu
racchiudesti)** | zawierać, zamykać

**racchiudere qc (p. pass. racchiuso,
p. remoto io racchiusi, tu
racchiudesti)** | obejmować,
zawierać coś

radicato in qc/qn | zakorzeniony
w czymś/kimś

rapito | *dosł.* porwany, też:
zachwycony, oczarowany

rassegnarsi a qc | pogodzić się
z czymś

recarsi | udawać się

recitare in qc | grać w czymś
(w filmie, przedstawieniu)

**rendere celebre qc/qn (p. pass. reso,
p. remoto io resi, tu rendesti)** |
rozstawiać coś/kogoś

rendere pubblico qc | upubliczniać,
ogłosić publicznie coś

**rendere qc [+ nome/aggettivo]
(p. pass. reso, p. remoto io resi,
tu rendesti)** | sprawiać, że coś jest
czymś/jakieś

**rendersi conto di qc (p. pass. reso,
p. remoto io resi, tu rendesti)** |
zdawać sobie sprawę z czegoś

resistente | wytrzymały

resistere a qc/qn | opierać się
czemuś/komuś

resistere alla tentazione di fare qc |
opierać się pokusie, żeby coś zrobić

restante | pozostały

**restituire qc a qc/qn (io
restituisco)** | oddawać, przywracać
coś czemuś/komuś

**riaccendere qc (p. pass. riacceso,
p. remoto io riaccesi, tu
riaccendesti)** | ponownie rozpalać,
rozniecać coś

riassumere qc | podsumowywać coś

**ricadere su qc/qn (in questo
significato solitamente solo la
terza persona sing. e pl., aus.**

essere, p. remoto ricadde, ricaddero | padać na coś/kogoś (o wyborze, obowiązkach, itp.)

riccamente | bogato

ricevere qc da qn | otrzymywać coś od kogoś

richiedere qc (p. pass. richiestu, p. remoto io richiesi, tu richiedesti) | wymagać czegoś

ricollegare qc/qn con qc/qn | łączyć coś z czymś

ricoprire qc (p. pass. ricoperto) | pokrywać coś

riempire qc con/di qc (io riempio) | wypełniać coś czymś

riferirsi a qc/qn (io mi riferisco) | odnosić się do czegoś/kogoś

rigido | surowy, sztywny

rimanere a bocca asciutta (io rimango, aus. essere, p. pross. rimasto, p. remoto io rimasi, tu rimanesti) | *dosł.* zostać o suchym pysku

rimanere infilato in qc (p. pass. rimasto, p. remoto io rimasi, tu rimanesti) | utkwic gdzieś, przykleić się do czegoś

rimanere senza fiato (io rimango, aus. essere, p. pass. rimasto, p. remoto io rimasi, tu rimanesti) | *dosł.* pozostawiać bez tchu, *przen.* być oczarowanym

rimanere toccato da qc/qn (io rimango, aus. essere, p. pross. rimasto, p. remoto io rimasi, tu rimanesti) | być poruszonym przez coś/kogoś

rimuovere qc/qn (p. pass. rimosso, p. remoto io rimossi, tu rimuovesti) | usuwać coś

risalente a qc | pochodzący z jakiegoś okresu

risalire a qc (io risalgo) | sięgać jakiegoś okresu, roku

risaltare | wyróżniać się

risolvere qc (p. pass. risolto, p. remoto io risolsi, tu risolvesti) | rozwiązywać coś (np. zagadkę, problem)

rispetto a qc/qn | w porównaniu do czegoś/kogoś

ritenuto qc/qn | uważany za coś/kogoś

ritrovare se stesso | odnajdywać samego siebie

ritrovato | znaleziony

riuscire a fare qc (aus. essere) | zdołać, potrafić coś zrobić

rivelare qc | odkrywać, ujawniać coś

rivelarsi | okazywać się

rovinare qc/qn | niszczyć coś/kogoś, pospuć coś

S

sacro | święty

San Gennaro | Święty January

scambiare qc con qn | wymieniać się czymś

scandire qc (io scandisco) | skandować coś

scavare | kopać, drążyć

scegliere qc/qn (io scelgo, p. pass. scelto, p. remoto io scelsi, tu scegliesti) | wybierać coś/kogoś

scientifico | naukowy

sciolto | rozwiązany

scivolare (aus. essere) | ślizgać się

scomparire (aus. essere, p. pass. scomparso, p. remoto io scomparvi, tu scomparisti) | znikać

sconveniente | niewygodny

scoppiare (aus. essere) | wybuchać

scoprire qc/qn (p. pass. scoperto) | odkrywać coś/kogoś

scoraggiarsi | zniechęcać się

scordato | zapomniany

scorso | miniony, zeszły

seguire qc/qn | podążać za czymś/kimś

sentimento | uczucie

senz'altro | bez wątpienia

sepolto | pochowany

settentrionale | północny

sfizioso | oryginalny, wymyślny

smentire qc (io smentisco) | zaprzeczać czemuś

soffermarsi a fare qc | zatrzymywać się (na chwilę), żeby coś zrobić

solito | zwykły, zwyczajny

sollevare qc/qn | podnosić coś/kogoś

sostituire qc a qc (io sostituisco) | zastępować coś czymś

sotterraneo | podziemny

sottile | cienki

sovversivo | rewolucjonistyczny, wywrotowy

spaventarsi | przestraszyć się, bać się

spettacolare | nadzwyczajny, niespotykany, spektakularny

spingere qn a qc/fare qc (p. pass. spinto, p. remoto io spinsi, tu spingesti) | skłaniać, popychać kogoś do czegoś/robienia czegoś

sporco | brudny

spostare qc | przesuwać coś

squarciare qc/qn | rozrywać, rozdierać coś/kogoś

staccarsi da qc/qn | odrywać się od czegoś/kogoś

stare alla larga da qc/qn | trzymać się z dala od czegoś/kogoś

straordinario | niesamowity

straripare di qc | *dosł.* wylewać (o rzece)

stringere il cuore (p. pass. stretto, p. remoto io strinsi, tu stringesti) | chwytać za serce

stropicciare qc | gnieść coś

su scala più ampia | na szerszą skalę

Sua Santità | Jego Świętobliwość

sudato | spocony

sullo sfondo di qc | na tle czegoś

sullo sfondo | w tle

svariato | różny, różnorodny

svilupparsi | rozwijać się

svolgere qc (p. pass. svolto, p. remoto io svolsi, tu svolgesti) | wykonywać coś

T

tendere a fare qc (p. pass. **teso**, p. remoto **io tesi**, tu **tendesti**) | mieć skłonność do robienia czegoś

tenersi (solitamente 3 pers. sing. e pl. **lui si tiene**, loro **si tengono**, p. remoto **lui si tenne**, loro **si tennero**) | odbywać się

tentare di fare qc | próbować coś robić

terminare | kończyć się

terreno | ziemski

toccante | wzruszający

tormentato | burzliwy, trudny, też: nieszczęśliwy

tornare indietro nel tempo | cofać się w czasie

tradurre qc in realtà (io **traduco**, p. pass. **tradotto**, p. remoto **io tradussi**, tu **traducesti**) | urzeczywistnić coś

trarre giovamento da qc (io **traggo**, p. pass. **tratto**, p. remoto **io trassi**, tu **traesti**) | odnosić korzyści z czegoś, korzystać na czymś

trarre origine da qc (io **traggo**, p. pass. **tratto**, p. remoto **io trassi**, tu **traesti**) | wywodzić się od czegoś

trasferire qc/qn in un posto (io **trasferisco**) | przenosić coś/kogoś do jakiegoś miejsca

trasmettere qc attraverso qc (p. pass. **trasmesso**, p. remoto **io trasmisi**, tu **trasmettesti**) | przekazywać coś za pomocą czegoś

trattarsi di qc/qn | chodzić o coś/kogoś

tridimensionale | trójwymiarowy

trovarsi nelle vicinanze | znajdować się w pobliżu

U

umano | ludzki

umido | wilgotny

un'infinità di qc | nieskończona liczba czegoś/kogoś

una marea di qc/qn | mnóstwo czegoś/kogoś

unito da qc | połączony czymś

urbano | miejski

urtare contro qc/qn | uderzać o coś/kogoś

V

vagare | błąkać się

vale la pena (di) fare qc | warto coś robić

vanitoso | próżny

vasto | szeroki

velato | *dosł.* przykryty, zasłonięty welonem lub innym cienkim materiałem, zawoalowany

venerare qc/qn | czcić coś/kogoś

Vergilio | Wergiliusz

vero e proprio | najprawdziwszy, w pełnym tego słowa znaczeniu

visionario | wizjonerski

vivace | żywy

volante | latający